

מערך למנחה - בית מדרש

[החופש הגדול לבחור בין רע לטוב]

יעדים

1. סוגיות מרכזיות לבית המדרש: (סביב איזו שאלה רצינו להפך איזונים...)

- מה עוד ניתן לעשות כדי להכשיר את החניכים לקראת החופשה?
- מה ניתן לעשות בזמן החופשה כדי לסייע לחניכים לבחור בטוב?

2. שדות חינוכיים שניתן לקדם באמצעות בית המדרש:

- ייצוג אמין של שלמות הורית
- תיקון הלב (מצבי קלוקל)
- שמים – קידום בדרגות המוסר

3. ההישג הנדרש:

- המחנכים יזהו בחופש הגדול הזדמנות ל"תרגול" החניך לבחירה חופשית בטוב ולביטוי של כל המטען החינוכי אותו קיבל במהלך השנה.
- המחנכים יבינו כי "אי אפשר לסמוך על הנס" ולקוות שהחניכים פשוט יבחרו בטוב, שכן סכנות החופש הגדול הן עצומות ומהוות אתגר חברתי כללי, ועל כן יש לייצר מהלכים מובנים להכשרת החניך לקראת החופש ולליווי החניך במהלך החופש.
- לאפשר לצוות לחשוב על רעיונות יישומיים, לשתף בחוויות ובהצלחות שהיו להם.

מתווה בית המדרש [הצעה]

לימוד: (שעה ראשונה)

מקור 1: כתבת עיתון [וואלה-חדשות].

הכתבה סוקרת נתונים קשים על מצב הנוער בישראל בשנת 2010.
שאלות אפשריות על הטקסט:

1. מה התגובה הראשונית שלכם לכתבה? איזה רגשות זה מעורר בכם?
2. מה עמדתכם אל מול המאמר?
3. האם התופעה הזו היא ברת פיתרון או שזה מצב נתון? (נוער זה נוער ואין מה לעשות...)
4. מי צריך לתת לתופעה הזו מענה? (מערכת החינוך / ההורים / המועצות האזוריות וכו').
5. על מה אנחנו כל כך כואבים ומוטרדים? מה בדיוק מפריע לנו?

6. מה התסמינים האלה בעצם מעידים על העבודה החינוכית השוטפת שלנו? הכל לריק? לא עומד במבחן המציאות?
7. האם באמת החינוך שלנו מסוגל לגרום לחניכים לבחור בין טוב לרע (גם בחייהם העצמאיים)?

מקור 2: תיאוריות – אריסטו ואפלטון

(למנחה: עליך להכיר את הקונטקסט של התיאוריות, שכן במקור הם נכתבו בהיבט יותר מדיני ופחות אישי)

שתי התיאוריות מבטאות את השונות שבין אדם לאדם. ויש לחדד עם המשתתפים את האירוניה שבעצם "החופש הגדול" – העובדה שכלל ילדי ישראל "משוחררים" לבחירה חופשית בזמן נתון ואחיד לתקופת זמן אחידה וארוכה, למרות שבעצם כל אחד ואחד בשל באופן שונה וממוקם בדרגת מוסר שונה. עפ"י אפלטון / אריסטו, לא כל בני האדם בכלל במקום של לבחור בטוב על פני הרע, ולכן אין פלא שכשמייצרים 'חופש גדול' אחיד ומקובע – מחצית מילדי ישראל לא עומדים בפיתויים ומצב הנוער בחופש בכי רע...

שאלות אפשריות על הטקסט:

1. נסו לחשוב על החניכים שלכם – איפה אתם ממקמים אותם בתיאוריה של אריסטו ובתיאוריה של אפלטון?
2. על פי אפלטון – כשמכניס או משחררים ילד לבחירה חופשית – האם ההכנה של כל 'סוג' אדם – צריכה להיות אחרת?
3. על פי אריסטו – האם לדעתם ניתן לקדם אדם משלב לשלב? האם יש חניכים שנמצאים בשלב ד' ולא באמת מסוגלים להתמודד עם החופש? מה עושים אתם?
4. איך מחנכים לאבחנה בין טוב ורע, כך שגם בחופש זה ייתן את אותותיו?
5. איך הופכים את החופש לתרגול של בחירה חופשית??

מקור 3: חובת התלמידים

הטקסט מחזיר את האחריות לחינוך על הילד עצמו.

שאלות אפשריות על הטקסט:

1. איך במהלך השנה, אנחנו כמחנכים מעבירים אליהם את האחריות?
2. איך מאפשרים להם יותר הזדמנויות לתרגל בחירה בטוב על פני רע?
3. מה תפקיד המחנך כשהוא סופסוף משחרר (לדוג' בחופשים) – איך הוא עדיין נשאר תומך אבל מצד שני מעביר לחניך את האחריות?

צפייה בסרטון (10 דקות)

כדי לתת יותר תוקף לתובנות שעולות בדיון – מומלץ מאד לצאת לשטח בית הספר/כפר הנוער ולערוך סקר מצולם שבו נשאלים החניכים על החופש הגדול שלהם וכן על ציפיותיהם מאנשי הצוות בימי החופש.

עבודה בקבוצות: חשיבה יישומית

חלוקה לתתי קבוצות וחשיבה יישומית על 2 השאלות הבאות:

1. מה עוד ניתן לעשות כדי להכשיר את החניכים לקראת החופשה?
2. מה ניתן לעשות בזמן החופשה כדי לסייע לחניכים לבחור בטוב?
שיתוף במליאה.

המשך עבודה: (של המח"מ)

- יצירת מאגר רעיונות שהם ברמה הקהילתית – כלומר באחריות בית הספר/כפר הנוער
- החלטה קונקרטית עם כל איש צוות לגבי רעיון אחד שהוא מאמץ.

סיכום אפשרי

- המחנכים יזהו בחופש הגדול הזדמנות ל"תרגול" החניך לבחירה חופשית בטוב ולביטוי של כל המטען החינוכי אותו קיבל במהלך השנה.
- המחנכים יבינו כי "אי אפשר לסמוך על הנס" ולקוות שהחניכים פשוט יבחרו בטוב, שכן סכנות החופש הגדול הן עצומות ומהוות אתגר חברתי כללי, ועל כן יש לייצר מהלכים מובנים להכשרת החניך לקראת החופש ולליווי החניך במהלך החופש.
- לאפשר לצוות לחשוב על רעיונות יישומיים, לשתף בחוויות ובהצלחות שהיו להם.

דגשים למנחה

דגשים למנחה

1. רגישות לחופש הגדול של הצוות – הם זקוקים לחופש!!!